

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ג

חלק א – יו"ל לשי"פ ויחי, י"ד טבת, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

ליזכות

מנחם מענדל בן אסתר גאלדא

לרגל יום הולדתו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נהניתי ממ"ש מהשתתפותו בהתפתחות הישיבה תעוז בפרוודור ירושלים, אבל מובן ג"כ שאין זה פוטר כלל וכלל מהעבודה בהחזקת היהדות והפצתה במקומו הוא, ובפרט שהוא מכהן שם במשרת רב, וכבר ידוע פסק תוה"ק אשר עניי עירך קודמין, ובפרט שבכגון דא יש מקום וזמן לעשות בשני הענינים גם יחד. ואף שעבודה לא קלה היא... הנה מפורסמת הודעת רז"ל שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ולפום גמלא שיחנא, היינו שלכל אחד ואחד ניתנו הכחות לעשות את הסביבה לדירה לו ית' שזה תכלית בריאת כל העולם, וכיון שכל נפש מישראל עולם מלא הוא הנה פשוט ג"כ שאין להסתפק בההישגים דעד עתה בזה כ"א מוכרח להגדיל כמות המשתתפים בשיעורי הלימוד ברבים וביחיד (ולמוד עיקרי הוא לימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומי), וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל ובפ"ש בנו ש"י אודותו כותב שהוא ר"מ דישיבת תעוז הנ"ל בצירוף איחולי הצלחה להחדיר בתלמידיו רוח יראת שמים וקיום המצות בהידור.

הישיבה תעוז בפרוודור ירושלים: שנוסדה בימים אלו (ע"י פעילי המחנה התורתי — יד לאחים) עבור העולים שהתיישבו במושב תעוז. פסק תוה"ק.. עניי עירך קודמין: ב"מ עא, רע"א. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הי"ג. טושו"ע יר"ד סרנ"א ס"ג. חו"מ רסצ"ז. שו"ע אדה"ז ריש הל' הלוואה. הודעת רז"ל שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו: ע"ז ג, סע"א. ולפום גמלא שיחנא: כתובות סז, רע"א. וש"נ. לדירה לו ית' שזה תכלית בריאת כל העולם: ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ג (מב, א). רפל"ו. ובכ"מ. שכל נפש מישראל עולם מלא הוא: ראה סנהדרין לו, סע"א (במשנה). וש"נ. לימוד הלכות הצריכות: ראה גם אג"ק ח"ב אגרת ג'תתצב, ובהנמקן בהערות שם. ח"ג אגרת ד'רצו. ד'תלד. ד'תקסג (ס"ב). ח"ד אגרת ד'תשעה. ד'תתיח. ה'רסז. חט"ז אגרת ה'תתעח. ה'תתצד. ח"ז אגרת ו'רפא (בשולי האגרת). ו'שסא. ו'תיד. ח"ח אגרת ו'תקמח. ח"ט אגרת ו'שסב. ובכ"מ. חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם: ראה אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ב אגרת תסו (ע' רכו). ח"ד אגרת תתקסו (ע' רד — נעתק ב"היום יום" יב תשרי). ובכ"מ. בנו: מוה"ר יצחק אליעזר הלוי כהן.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויחי, י"ד טבת הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

עשירי בסבת, יהפך בקרוב לששון ולשמחה, ה'תשע"ט, תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע ז"ע, ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

הוספה

א

בי"ה, כ"ד כסלו תשי"ז
ברוקלין

הרבנית ... תי

ברכה ושלום!

במענה על הודעתה ע"ד הכנסת בן אחותה ... שליטי"א לגיל מצות,
יה"ר מהשי"ת אשר מבן שלש עשרה למצות יגדל לבן חמשה עשר וכי
כפסק המשנה (אבות פרק ה'), ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו בתורה, בתורת
הנגלה וכן בתורת החסידות, אשר מהנכון וטוב ביותר וביותר שיתחיל בלימוד
זה עכ"פ עתה, ויהדר בקיום המצות. והשי"ת יצליחו להיות ירא שמים חסיד
ולמדן, והוריו שיחיו ירוו ממנו רוב נחת אמיתי.

תקותי, אשר, באם יש צורך בזה, תמצא אותיות המתאימות איך
להסביר את אחותה ובעלה גיטה שיחיו הכרח לימוד הנ"ל, ובחוד בתקופתנו זו
ובמקום בו נמצאים, אשר חלק גדול מהנוער משקיע מרצו החיות והחוס (קאָך)
שלו בעניינים אשר לא להי' המה. וכל הוספה וחיסון צד הטוב ע"י כהנ"ל — אינם
ענין של הידור, כי אם עיקר במלחמה נגד הרוחות והזרמים המנגדים ליהדות
ולישראל סבא.

בברכה.

ב

בי"ה. יט' טבת תשט"ו
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר משה הלוי שי

שלום וברכה!

לאחרי שתיקתו הארוכה נעם לי לקבל מכתבו מחנוכה ...

א

נדפסה בתשורה (קוגל, תשע"ד).

ב

מוה"ר משה הלוי: כהן, כפר מרדכי.

בס"ד. שיחת ש"פ שמות, כ"ה טבת, מבה"ח שבט, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. התוועדות זו היא בקשר לכך שיום הש"ק זה הוא שבת
מברכים החודש, שיש בו שני ענינים: הענין הכללי דשבת מברכים
החודש, שהוא בשוה בכל השבתות שבהם מברכים את החדשים, והענין
הפרטי דשבת מברכים חודש זה, שבזה חלוק הוא משאר השבתות שבהם
מברכים את החדשים — כמו בחדשי השנה, שישנו ענין כללי שבו
משתווים כל החדשים, וישנו ענין פרטי בכל חודש שבו חלוק הוא משאר
י"א (ובשנת העיבור, כבשנה זו — י"ב) חדשי השנה.

וכמו בענין המצוות, שישנו ענין כללי שהוא בשוה בכל המצוות,
שעל ידם מקיימים רצון ה', וישנו ענין פרטי בכל מצוה שבו היא חלוקה
משאר המצוות (מהמצוות שנתפרשו בתורה, עד למצוות שהם רק מנהג
ישראל, אלא ש"מנהג ישראל תורה הוא").

וע"פ תורת הבעש"ט הידועה? שמכל ענין שיהודי שומע או רואה
עליו ללמוד הוראה בעבודת ה', והיינו לפי שכל ענין שבעולם צריך
להיות מנוצל לעבודת ה', כיון שכל עניני העולם "לא נבראו אלא
לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני" — צריכה להיות הוראה ו"בכך"
גם מהענין דשבת מברכים החודש, הן מהענין הכללי שבו והן מהענין
הפרטי שבו.

ובפרטיות יותר:

ידועה תורת רבינו הזקן⁴ שצריכים לחיות עם הזמן, וכפי שפירש
אח"כ בעצמו שהכוונה היא לפרשת השבוע.

ולכאורה אינו מובן: מדוע אמר תחילה שצריך לחיות עם הזמן,
ואח"כ פירש שהכוונה היא לפרשת השבוע — הרי ה' יכול לומר
מלכתחילה שצריך לחיות עם פרשת השבוע? ומזה מובן, שצריך גם

(1) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב.
מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד שע"ו ס"ד. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז (3) משנה וברייתא קידושין בסופה.
או"ח סוסק"פ. סת"ל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. (4) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק
סתצ"ד סט"ז. ועוד. ב"היום יום" ב חשוון).

לחיות עם הזמן, היינו, לחיות עם המאורעות שקורים בעולם במשך ימי השבוע, עי"ז שלמדים מהם הוראה — שהרי בריאת העולם היתה באופן ד"בראשית", "בשביל התורה שנקראת ראשית"⁵⁵, ולכן צריך לקשר כל ענין שבוע עם התורה, וללמוד ממנו הוראה בעבודת ה'.

ומזה מובן בנוגע לענינו, שנוסף על ההוראה הכללית משבת מברכים החודש, וההוראה הפרטית משבת מברכים חודש זה, יש גם הוראה משבת מברכים חודש זה כפי שהוא בזמן המיוחד של שנה זו — כי, אע"פ ששבת מברכים חודש זה ישנו בכל שנה, הרי בכל שנה יש ענין מיוחד שבה היא חלוקה משאר השנים, וכפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בעטרת ראש⁵⁶, שבתחילה היו כל הענינים נסקרים בסקירה אחת (ועד שבוזה נכללו כל הנ' אלפים יובלות⁵⁷), כך, שכל פרט ורגע בזמן הי' כלול לפני"ז, ואח"כ היתה ההתחלקות לכל הזמנים, עד כפי שכל פרט ופרט נמשך בפועל, ומזה מובן, שבכל שנה יש ענין מיוחד בשבת מברכים חודש זה שבו הוא חלוק משאר השנים.

ב. ביאור כללות הענין דשבת מברכים החודש:

שבת מברכים החודש קשור עם מולד הלבנה בראש חודש (שלכן "נכון לידע המולד קודם שמברכין החודש"⁵⁸), והיינו, שלאחרי משך זמן שבו לא נמצאת הלבנה [כלומר: אין הכוונה שלא קיימת מציאותה, שהרי הלבנה קיימת תמיד, אלא הכוונה היא בנוגע לענין הגילוי, שקודם המולד הלבנה היא בהעלם], אזי נעשה מולד הלבנה מחדש [שמתחדשת מציאותה לגבי האדם שרואה אותה]. ובהמשך לזה צריך להיות הענין של קידוש לבנה — לעשות ממנה קודש.

והענין בזה:

לכאורה אינו מובן: מהו הפלא שבמולד הלבנה, שלכן עושים קידוש לבנה, ועד שאומרים בנוגע לבנ"י "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁹ — בה בשעה שגם לפני"ז קיימת הלבנה בכל המציאות והכמות שלה?!

אך הענין הוא — שבעת המולד מתחילה הלבנה להאיר בעולם, והרי זהו כל תכליתה של הלבנה, כמ"ש¹⁰ "והיו למאורות גו' ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ", השמש — להאיר ביום, והירח והכוכבים — להאיר בלילה.

(5) ר"פ בראשית ובפרש"י ורמב"ן. ובכ"מ.

(6) שער ר"ה פ"ד ואילך.

(7) ראה רשימת שמחת ביה"ש תרצ"ב (א).

בתחלתה ("רשימות" חוברת קסה). וש"נ.

(8) סידור אדה"ז לפני ברכת החודש.

(9) נוסח סדר קידוש לבנה (סנהדרין מב).

(א).

(10) בראשית א, טו"ז.

והשגה, הרי הנשמה שומעת כו' (כידוע הענין בזה⁵²), ולא כפי שהנשמה היא למעלה, אלא כפי שכבר מלובשת בגוף למטה, שלכן, הענין ד"משביעין אותו" הוא בסוף העיבור דוקא, ולא לפני"ז, כאשר כל הענינים הם בהעלם כו', כיון שנמצא במעמד ומצב ש"ראשו מונח לו בין ברכיו וכו'"⁴⁸ (היינו שענין השכל הוא רק עד כמה ששייך למדות⁵³), וכמבואר בתו"א⁵⁴ שלכן נמשל הגלות לעיבור.

[ואע"פ שבעת העיבור "מלמדין אותו כל התורה כולה"⁴⁸ — הרי לימוד זה הוא רק לנשמה, ואז אין לנשמה שייכות עם הגוף, שמצד עצמו אינו שייך לכל ענינים אלו; ואילו הענין ד"משביעין אותו" הוא בסוף העיבור, שאז יש כבר שייכות לנשמה עם הגוף ופועלת עליו כו', ועד שלאח"ז נעשית ההולדה, ולאח"ז ברית המילה (גם באשה ש"כמאן דמהילא דמיא"⁵⁵)].

וזהו מה שמדגיש רבינו הזקן — שתיכף ומיד שהתינוק נולד, שרק זה עתה נתוודע למציאות האור (שלא ידע מזה עד עתה), נותנים לו כבר את כל הענינים, ובאופן שנמשך אצלו באופן פנימי.

יד. וההוראה מזה:

כאשר יוצאים לעולם ופוגשים יהודי שאינו יודע מאומה, צריך לידע שמבלי הבט על מעמדו ומצבו עתה, כמו שזה עתה נולד, הנה לכל לראש צריכים לתת ולהשפיע לו כל הענינים, ועד לאופן ד"משביעין" מלשון שובע⁵⁶, כמ"ש⁵⁷ "ואכלת ושבעת", היינו, שיהי' אצלו ענין של שובע בנוגע לכל כחותיו, והיינו, שצריך ליתן לו לא רק ענינים המוכרחים — "חסרון", אלא גם ענינים של תענוג — "להחיות בהם נפש כל חי"⁵⁸.

ובסגנון האמור לעיל — שגם ב"נפש השפלה", ובשקר העולם, פועלים הענין ד"באתי לגני"⁵⁹.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ואלה שמות בני ישראל וגו'.

* * *

(52) ראה כש"ט בהוספות סק"א-ב. וש"נ.

וראה גם אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ג' ע' של

(נעתק ב"היום יום" כד אד"א).

(53) ראה תו"ח בשלח שנט, ב. סה"מ

תרל"ב ח"א ע' רכב. ועוד.

(54) ר"פ וארא.

(55) ע"ז כז, א.

(56) ראה תניא השלם? בתחלתו. וש"נ.

(57) ואתחנן ו, יא. עקב ח, יו"ד. יא, טו.

(58) ראה טור ושו"ע אדה"ז או"ח סו"ז

ס"ב.

(59) חסר הסיום (המו"ל).

אל מראהו"⁴³, אלא להתעסק גם עמו. וכפתגם הבעש"ט⁴⁴ שצריך לאהוב כל אחד מישראל, אפילו מי שנמצא בפנה נדחת כו', ולכן, בכל מקום שפוגשים יהודי צריך להתעסק עמו; וההתעסקות עם הזולת תפעל גם בנוגע לעצמו — שהרי אפילו "צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגים" הרי הוא עדיין "דבר בפני עצמו ירא ה' ואוהבו"⁴⁵, "יש מי שאוהב"⁴⁶, כך, שעבודתו אינה עדיין "עבודה תמה", כיון ש"יש" אינו "תמים"; ולכן, הפעולה עם הזולת תועיל גם בנוגע לעבודתו עם עצמו.

יג. ובהמשך להאמור לעיל יש עוד ענין ערב ("א געשמאקער ענין") — אף שאין כאן המקום להאריך בזה, כי אם בהזדמנות אחרת — בנוגע לשני ספריו של רבינו הזקן שנדפסו בחייו: הלכות תלמוד תורה וספר התניא (תחילה ה' ת"ת ואח"כ ספר התניא⁴⁷).

שני הספרים מתחילים באותו ענין: ה' ת"ת — "אעפ"י שהקטן פטור מכל המצות וגם אביו אינו חייב לחנכו במצות מן התורה אלא מד"ס", וספר התניא — "משביעין אותו תהי צדיק"⁴⁸, שקאי על תינוק שנולד.

ולכאורה יפלא⁴⁹ מדוע לא התחיל רבינו הזקן ה' ת"ת ש"תלמוד תורה מ"ע מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה .. שנאמר⁵⁰ ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם, ומאימתי .. משיתחיל לדבר כו"; ובמקום זה התחיל בזה ש"הקטן פטור מכל המצות וגם אביו אינו חייב לחנכו במצות מן התורה אלא מד"ס"?

ובכל אופן, רואים כאן שרבינו הזקן מדייק להתחיל בנוגע לקטן דוקא, כיון שגם בקטנותו יש לו כבר את כל הענינים כו'. ויתירה מזה בנוגע לספר התניא — שהרי בהל' ת"ת מדובר לכל-הפחות אודות קטן שמתחיל לדבר, בגיל שנתיים לערך⁵¹, ואילו בתניא מתחיל בנוגע לקטן בשעה שנולד, או אפילו קודם שנולד.

והענין בזה — שתיכף ומיד כשהתינוק נולד נותנים לו את כל התורה כולה, כולל גם פנימיות התורה. ואע"פ שעדיין אינו שייך להבנה

43) שמואל-א טז, ז.
 44) ראה כש"ט שם סקל"ג. וש"נ (נעתק ב"היום יום" טו כסלו. וראה גם שם ג אד"א).
 45) תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך).
 46) תו"א ויקהל (בהוספות) קיד, ד. ובכ"מ.
 47) ראה גם שיחת ש"פ שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט תשכ"ג ס"ג (תו"מ הל"ו ע' 6).
 48) ר"ש.
 49) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 91 ואילך.
 50) עקב יא, יט.
 51) ראה רד"ק וירא כא, ח. סה"מ תקס"ח ח"א ע' תפח. ועוד.

כלומר: אין הכוונה כפי שנראה בפשטות שהעיקר הוא בריאת מציאות הלבנה כשלעצמה, ומזה בא אח"כ המסובב שהיא גם מאירה על הארץ, אלא אדרבה: כל תכלית מציאות הלבנה היא "להאיר על הארץ", ולולי זאת, חסרה כל מציאותה, כיון ש"סוף מעשה במחשבה תחילה"¹¹, ומלכתחילה היתה בריאת הלבנה בכדי "להאיר על הארץ".

ולכן, בבוא מולד הלבנה עושים ענין שלם ("א גאנצן טומל") מזה שהלבנה מתחילה להאיר, כי, אילו הלבנה לא היתה מאירה, ה' נחסר עיקר כוונת בריאתה, וכשבטל העיקר בטל גם הטפל, ובמילא ה' נחסר במציאות הלבנה עצמה.

ג. וההוראה מזה:

כאשר יהודי יוצא לעולם ורואה איזה ענין שיהי', אזי עבודתו היא שתיכף ומיד יוציא מזה הוראה בעבודת הקודש.

וכמו בנוגע למולד הלבנה — שאין זה באופן שלפנ"ז לא היתה קיימת מציאותה של הלבנה, ובעת המולד נעשית מציאותה של הלבנה, שהרי מציאות הלבנה היתה גם לפנ"ז, אלא שהיתה בהעלם, ובעת המולד מתגלית מציאותה, ועד"ז בעבודת האדם בצאתו לעולם — שעבודתו אינה לחדש מציאות חדשה בעולם, כי אם לגלות אל האלקות שיש בעולם בהעלם.

כלומר: גם לפני עבודתו יש אלקות בעולם,

ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט (שהובאה בהתחלת שער היחוד והאמונה) שבכל דבר שבעולם ישנו כח הפועל בנפעל — דבר ה' שמהוה אותו תמיד,

ולמעלה מזה — כמ"ש הרמב"ם בהתחלת ספרו ש"כל הנמצאים .. לא נמצאו אלא מאמתת המצאו" (לא רק מ"המצאו" סתם, אלא "מאמתת המצאו" — מצד העצמות), שזוהי דרגא נעלית ביותר, כמובן ממ"ש¹² "ורא גו' ושמי הוי' לא נודעתי להם", "לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי", שענין זה נתגלה במ"ת דוקא,

וענין זה ישנו כבר מהתחלת הבריאה — שהרי מציאותה היא "מאמתת המצאו"; אלא שעבודתו של יהודי היא — לפעול שענין זה יהי' בגילוי בעולם, והיינו, שאע"פ שענין זה ישנו כבר בעולם, צריך יהודי לגלות זאת, וזהו עיקר ותכלית עבודתו למטה.

וכאשר יהודי טוען: לשם מה צריך הוא לפעול בעולם? ! מי שהוא

חכם — מאמין שכל דבר שבעולם נברא ע"י הקב"ה, ומי שהוא שוטה ואינו מאמין בזה — הרי "בשופטני לא עסקינן"¹³, אבל האמת היא שמציאות העולם קשורה עם אלקות, ועד לאופן ש"מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", כמבואר בשער היחוד והאמונה אופן התהוות וחידוש הבריאה, כך, שהכל הוא אלקות, ומה יש ביכלתו לפעול עוד בזה? ! — הנה על זה באה ההוראה ממולד הלבנה, שכל תכלית העבודה היא — לא לפעול שמציאות העולם תהי' אלקות, כיון שענין זה ישנו כבר מקודם לכן, אלא לגלות את האלקות שיש בעולם.

ולכן: כאשר באים ליהודי ואומרים לו שצריך להתחיל להרעיש ("שטורעמען") בנוגע לקיום המצוות, כמו הנחת תפילין (ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"¹⁴), ציצית, קריאת שמע, תפלת מנחה (עוד היום), ואמירת ברכה לפני ולאחרי האכילה, וכיו"ב, והוא שואל: לשם מה צריכים זאת, הרי בלא"כ יש אלקות בעולם? — אומרים לו, שכל תכלית העבודה היא לגלות את האלקות שבעולם.

ועד"ז בנוגע לאדם העובד: מבלי הבט על כך שישנם אצלו כל הענינים בשלימות, ולכאורה מה צריך לעשות עוד — הנה לא די בכך שכל הענינים ישנם אצלו בהעלם, אלא עליו לגלות אותם. וכידוע¹⁵ המשל מבן המלך ששולחים אותו למרחקים כדי להביא את כל כשרונותיו וכחותיו הפנימיים מן ההעלם אל הגילוי, ודוגמתו בנמשל, בנוגע לכללות תכלית ירידת הנשמה בגוף.

וזהו ההוראה מכללות הענין דשבת מברכים החודש, שקשור בעיקר עם מולד הלבנה — שכשם שהחידוש שבמולד הלבנה הוא בתכליתה של הלבנה שתתגלה ותאיר, כך גם עבודתו של יהודי היא לגלות את כל הכחות שיש בו, ולגלות את האלקות שבעולם.

ד. ועפ"ז יש לבאר מארז"ל¹⁶ "עשה מצוה אחת .. הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות" — דלכאורה איך יתכן שע"י פעולה אחת יכריע את כל העולם?! — כי, כל העולם הוא טפל לגבי פעולה זו, שבשבילה נברא, וכשנעשית פעולה זו, אזי נשלמת התכלית של העולם כולו.

13) ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, א. ב"ב ז, (15) ראה המשך תרס"ו ס"ע שפ ואילך. א. ועוד.
14) קידושין לה, א. וש"נ.
16) שם מ, ריש ע"ב. רמב"ם ה' תשובה פ"ג ה"ד.

מדובר אודות רבינו הזקן, שהי' נשמה חדשה (כמבואר בשיחות רבותינו נשיאינו³⁷), ואצלו גופא — בהיותו במעמד ומצב של גלות בתוך גלות [שהוצרך לברוח ולהטלטל בכמה טלטולים כו', ומצבו הגשמי הי' קשה, מצד גודל הקור כו', והיו לו יסורים נוראים, ועד שהקיא המרה כו'³⁸], והרי "גלות מכפרת"³⁹, ומי שאינו זקוק לכפרה, הנה ע"י הגלות נמשכים לו ענינים נעלים ביותר בקדושה גופא; ועד לגודל העילוי שהי' אצלו בשעת הסתלקותו, כמ"ש הרבנים בני המחבר בהקדמתם לשו"ע שהיו ענינים נפלאים ביותר בעת הסתלקותו בדעה צלולה וכו'.

ואעפ"כ, מבלי הבט על גודל העילויים הנ"ל, כתב אז אודות העילוי שנעשה ע"י העבודה עם "נפש השפלה", שאי אפשר לגשת אלי' עם מדת האמת⁴⁰, אלא עם מדת החסד; ודוקא עי"ז נשלמת הכוונה העליונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ועד ל"גן" שהוא מקום של תענוג. וכיון שסיפרו לנו זאת — צריכים אנו ללמוד מזה הוראה בעבודת ה':

כאשר פוגשים יהודי שנמצא במעמד ומצב של "נפש השפלה", אין לחשוב שבגלל זה אין לו שייכות אליו, ואין לו מה להתעסק עמו — אלא צריך לידע שמצד מדת החסד צריך להתעסק גם עמו. ועי"ז שיפעל עליו, אזי יתפוס לאח"ז שבעיקר עליו לתקן את עצמו. — מלכתחילה לא הי' חושב להתעסק עם עצמו ("טאָן מיט זיך"), כחשבו שנמצא במעמד ומצב הראוי, שהרי "על כל פשעים תכסה אהבה"⁴¹; ולכן צריך לעסוק תחילה עם הזולת, ואז יבוא לידי הכרה שמה שרואה אצל הזולת, הרי זה כמו שמביט ב"מראה" (כתורת הבעש"ט הידועה⁴² שראיית הרע אצל הזולת אינה אלא השתקפות הרע שבו), ועי"ז יתקן את עצמו.

וזהו סדר העבודה — שתחילה צריך לעסוק עם הזולת, וגם כשנדמה לו שפלוני נמצא במעמד ומצב ד"נפש השפלה", אומרים לו: "אל תבט

37) סה"ש תש"ו ריש ע' 22. וש"נ.
38) ראה אג"ק אדהאמ"צ ע' מז. וראה גם תר"מ ח"ג ס"ע 185 ואילך.
39) ברכות נו, סע"א. וש"נ. וראה מכות יא, ב ותוד"ה מידי.
40) בענין זה נתבאר גם שהפעולה היא באופן שמרמים ("מינצארט אויס") את נפש הבהמית — עי"ז שהתחלה היא באופן ד"שלא לשמה", במחשבה, שכך ישאר ("מיט דעם וועט מען בלייבן")... אבל האמת היא, שמיד לאח"ז נעשה הענין ד"מתוך שלא לשמה בא לשמה" (פסחים נ, ב. וש"נ), וכהפירוש בזה, ש"מתוך שלא לשמה כו" הוא ע"ד הלשון "מבין דבר מתוך דבר" (חגיגה יד, א), היינו, שכל דבר יש לו "תוך", וה"תוך" של ה"שלא לשמה" הוא — שע"ז באים ל"לשמה" (ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 50 ואילך).
41) משלי יו"ד, יב.
42) ראה כש"ט בהוספות סקע"ה יו. וש"נ.

הכוונה כולם בשוה — בענינים רוחניים, שבהם האיכות היא העיקר, בודאי שלגבי מילוי הכוונה כולם בשוה.

וזהו גם מ"ש בכתר שם טוב בתחלתו, ב"צוואה מהבעש"ט³⁰: "להיות תמים בעבודתו ית' עבודה תמה. . . הן רב הן מעט כו"³⁰ — כיון שלגבי שלימות הענינים אין נפק"מ בין קלות לחמורות, שהרי יש צורך בשניהם.

ט. וכאשר עוסקים בעניני התומ"צ בשלימות, אזי ממלאים ומשלימים את הכוונה ד"ושכנתי בתוכם"³¹ בעולם למטה.

ועי"ז זוכים לקבל מלמעלה את כל הענינים, באופן שלא יחסר מאומה בבני חיי ומזוני, ובכולם רויחי.

* * *

י. בהמשך להאמור לעיל (ס"א) שנוסף על הענין הכללי שבכל שבתות מברכים החודש, ישנו ענין פרטי בשבת מברכים חודש זה שבו חלוק הוא משאר שבתות מברכים החודש שבכל השנה — הנה הענין המיוחד בשבת מברכים חודש שבט, ובפרט אצל חסידי חב"ד, הוא, שהעשירי בחודש שבט הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר³².

וענין זה מודגש במיוחד בנוגע לשבת מברכים החודש — כיון שכל התקנה לערוך התועדות בשבת מברכים החודש נקבעה ע"י בעל ההילולא דעשירי בשבט³³.

ועוד ענין מיוחד בנוגע לשבת מברכים חודש שבט בשנה זו — שערב שבת חל בכ"ד טבת, יום ההילולא של רבינו הזקן.

יא. המשך השיחה אודות עניני התורה שכתבו קרוב לזמן הסתלקותם: בנוגע לרבינו הזקן: אגרת הקודש סימן כ', והרשימה "נפש השפלה כו"³⁴, ובנוגע לאדמו"ר מהור"י צ: המאמר ד"ה באתי לגני³⁵ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס³⁶ בלקו"ש חט"ז ע' 47 ואילך.

יב. וכאן רואים ענין נפלא:

(30) ראה גם תר"מ חכ"ז ע' 32 ואילך. ע'
61 ואילך. ע' 91 ואילך.
(31) תרומה כה, ח.
(32) ראה גם שיחת ש"פ וארא, מבה"ח
חל"ו ע' 17 ואילך. וש"נ.
(33) ראה אג"ק שלו ח"ד ע' תכג (נעתק
ב"היום יום" כו כסלו). ועוד.
(34) ראה גם שיחת מוצאי ש"פ שמות,
כ"ג אור לכ"ד טבת תשכ"ג ס"ד ואילך (תר"מ
חל"ו ע' 17 ואילך). וש"נ.
(35) סה"מ תש"י ע' 111 ואילך.
(36) בשילוב שיחת ש"פ שמות תשל"ו.

וכידוע הפתגם של ר' מרדכי הצדיק (שהי' מהצדיקים הנסתרים, ואח"כ נגלים) בשם הבעש"ט¹⁷, שנשמה יורדת לעולם למשך שבעים-שמונים שנה כדי לעשות פעם אחת טובה ליהודי — דלכאורה, כיון ש"ברשיעי לא עסקינן"¹⁸, הרי מובן, שמלבד פעולה זו, עושה עוד ענינים שצריך לעשותם, ומהו הפירוש שבשביל פעולה זו ירדה נשמתו לעולם! — אך הענין הוא, שכדאי כל הענינים שעושה במשך כל ימי חייו, ובלבד שיביאו לכך שיעשה טובה ליהודי.

ה. וכאשר יהודי מתבונן בכך שכל הענינים שקורים בעולם אינם אלא אמצעי לכך שיוכל למלא את הכוונה העליונה, אזי לא יתפעל מכל הקשיים שפוגש בדרכו, כיון שכולם כלא חשיב לגבי הכוונה העליונה.

ובפרט כשעומדים ביום השבת, עליו נאמר¹⁹ "וקראת לשבת עונג" — אזי ישנה נתינת כח שכל הענינים יהיו נפעלים באופן של תענוג כו'. ועד שבאים למעמד ומצב ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²⁰, "נחלה בלי מצרים" (כמבואר במסכת שבת²¹).

* * *

ו. נוסף על האמור לעיל אודות הוראה מכללות הענין המולד הלבנה, ישנו גם הענין דצריכים לחיות עם הזמן, ללמוד הוראה מהמאורעות שקורים בעולם בזמן זה (כנ"ל ס"א), וכיון שלאחרונה נתעורר הרעש ("אָ גאַנצער שטורעם") בנוגע לשייכות של בני אדם עם הלבנה²², יש ללמוד בזה הוראה בעבודה, וגם הוראה זו צריכה להיות מתוך רעש ("מיט אַ שטורעם").

ולהעיר, שבענין הנסיעה ללבנה יש כמה פרטים שיכולים ללמוד מהם הוראה בעבודה, אבל עתה נתעכב רק על אחד מהם²³:

עבור הנסיעה על הלבנה השתמשו בסכום כסף גדול ביותר — 500 מליון דולר, בה בשעה שבסכום זה היו יכולים לעשות כו"כ ענינים עבור כו"כ דורות, ואעפ"כ, השקיעו זאת בנסיעה ללבנה למשך ימים ספורים בלבד.

ומזה יכולים ללמוד הוראה בנוגע לענין ד"לא תהא יושב ושוקל

(17) ראה כש"ט בהוספות סר"ט. וש"נ.
(18) ראה יומא ו, א. וש"נ.
(19) ישע"י נח, יג.
(20) ויצא כה, יד.
(21) ק"ת, סע"א.
(22) בחודש טבת שנה זו נחתו בני אדם על הירח בתכנית "אפולו 17" (המו"ז).
(23) ראה גם תר"מ חנ"ז ע' 292 ואילך. וש"נ.

במצוותי של תורה", אלא צריך להיות באופן ש"קלה שבקלות כו' וחמורה שבחמורות כו' שוין"²⁴, כדלקמן.

ז. ובהקדמה:

לכאורה אינו מובן: כיון ש"לא תהא יושב ושוקל", א"כ, איך שוקלים ואומרים שיש "קלה שבקלות" ו"חמורה שבחמורות"??!

אך הענין הוא — שיש אמנם קלות וחמורות, ואעפ"כ, צריך לקיימם באופן ש"אל תהא יושב ושוקל", והיינו, שגם מצוה חמורה צריך לקיים באותה קלות כמו מצוה קלה, וגם מצוה קלה צריך לקיים באותו חומר (שימת לב, חיות ומס"נ) כמו מצוה חמורה.

אך עדיין נשאלת השאלה: מדוע צריכים אמנם לקיים את ה"קלות" כמו את ה"חמורות" — הרי הם שני ענינים שונים: "קלות" ו"חמורות"??!

והביאור בזה יכולים ללמוד מענין הנסיעה ללבנה:

בשביל הנסיעה ללבנה הי' צורך בשני סוגי ענינים — חמורות וקלות: "חמורות" — הם החלקים העדינים שכדי לייצרם זקוקים לחכמים גדולים שלמדו במשך ריבוי זמן כדי לרכוש בקיאות בענינים אלו, כולל גם ענינים שהמציאו רק בשנים האחרונות, ומוכן שכל זה דורש ריבוי כסף; ו"קלות" — הם הענינים הפשוטים לגמרי, שעבורם אין צורך באומנות מיוחדת, ואין צורך בחכמים גדולים, כיון שיוודעים אותם כבר ריבוי שנים, ולכן אינם דורשים ריבוי כסף וזמן.

ושני הסוגים דרושים לצורך הנסיעה ללבנה: כשם שהי' צורך בענינים שהם בבחינת "חמורות", ובלעדם לא היו יכולים לנסוע — כך גם ללא הענינים הפשוטים לגמרי לא היו יכולים לנסוע.

וכפי שראו לאחרונה, שכאשר עמדו כבר לנסוע ללבנה, התעכבה הנסיעה למשך זמן, בגלל שהי' חסר דבר הכי פשוט — בורג קטן שלא הי' מחובר!

והגע עצמך: מדובר אודות בורג קטן, ולא שהבורג הי' חסר; הבורג הי' קיים בכל תקפו, והחסרון הי' רק בכך שבורג זה לא מילא את תפקידו לחבר שני דברים נפרדים, ואעפ"כ, בגלל שהי' חסר דבר קל ביותר, שאינו דורש חכם גדול, התעכבה כל הנסיעה!

ומזה רואים שבנוגע לנסיעה אין נפק"מ בין "קלות" ל"חמורות", כך, שגם ה"חמורות" זקוקים ל"קלות", וגם כשמדובר אודות פרט הכי

(24) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו, ב. ירושלמי פאה פ"א ה"א. ועוד.

קטן, הרי זה מעכב את כל ענין הנסיעה, שאינו יכול לבוא לידי פועל ללא פרט קטן זה.

ומזה למדים הוראה בעבודה — ש"לא תהא יושב ושוקל כו'": אע"פ שישנה אמנם המציאות של "קלות" ו"חמורות", יש מצוות שנתפרשו בתורה, ויש ענינים שהם רק מנהג ולא מצוה, ולכן, אם רוצה לברך על זה, אומרים לו שאסור לברך, ואם יברך תהי' הברכה לבטלה²⁵, ובמקום של מצוה, אפילו מצוה קלה, נדחה המנהג²⁶ — אעפ"כ, כשיהודי מקיים מנהג ישראל, ש"תורה היא"¹, צריך לעשות זאת באותה חיות כמו שמקיים מצוה מן התורה.

ח. ויש להוסיף בזה:

החילוקים שישנם בין ה"קלות" ל"חמורות" הם גם בנוגע לאנשים שמתעסקים בהם — כבמשל הנסיעה ללבנה, שהחלקים העדינים כו' צריכים להעשות ע"י חכמים גדולים דוקא, משא"כ הענינים הפשוטים, כמו בורג קטן, הנה החכם הגדול צריך אמנם לוודא שלא חסר הבורג הקטן, אבל הוא בעצמו אינו מתעסק בכך, כי אם בחלקים העדינים כו', ואם החכם הגדול יתעסק ביצור הבורג הקטן, אזי עושה בפירוש דבר שלא נדרש ממנו!

וכידוע²⁷ גם המשל, שמי שעוסק בנקיבת מרגליות, אסור לו לעסוק במלאכת אפיית הפת, ועאכו"כ לא בחרישה וזריעה — שבשביל זה אין צורך בחכמה, להיותם ענינים הקשורים עם עשי' בידים בלבד.

ועד"ז בלימוד התורה — שכאשר מי ששייך ללמוד בעיון יתמסר ללימוד למיגרס, הרי הוא עובר על ביטול תורה²⁸. ואף שבנוגע לאמירת הברכה נוגע רק הענין של אמירת דברי תורה²⁹, מ"מ, לגבי מי שיכול ללמוד בעיון, נחשב הלימוד למיגרס לביטול תורה; וביחד עם זה, עליו להבטיח את קיומן של הקלות כדבעי למהוי.

ואע"פ שאלו שצריכים להתעסק עם הענינים החשובים אין להם להתעסק עם הענינים הפשוטים, הנה לגבי מילוי והשלמת הכוונה שוים כולם, כיון שבשביל שלימות הכוונה יש צורך הן בקלות והן בחמורות. ואם בענינים גשמיים, שבהם הכמות היא העיקר, הנה לגבי מילוי

(25) ראה אנציק' תלמודית (כרך ד) ערך שמ (נעתק ב"היום יום" כה ניסן). וראה גם תו"מ חמ"ד ע' 250. וש"נ.

(26) ראה תו"מ חנ"ט ע' 89. וש"נ.

(27) ראה אג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ד ע' (29) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. וש"נ.